

Ortadoğu Girdabında Suriye Kördüğümü1

2013-01-11 09:50:00

”

” “Bize umut vadeden tek olasılık Suriye’nin bölünmesidir. . . Görevimiz, bu olasılığa hazırlanmaktır. Bunun dışında her şey, amaçsız bir zaman israfıdır.”

” Zeev Jabotinski, “Biz ve Türkiye”, Di Tribune, 30 Kasım 1915

”

” “Hedefimiz Lübnan’ı, Maverai Ürdün’ü ve Suriye’yi ezmektir. Müslüman rejimi yapay bir nitelik taşıyan ve çökertmemiz kolay olacak olan Lübnan zayıf noktadır. Orada bir Hristiyan devlet kuracak, Arap Lejyonu’nu yenecek ve Maverai Ürdün’ü etkisiz hâle getireceğiz; o zaman Suriye bize kalacaktır.”

” Michael Ben-Zohar, David Ben-Gurion, A Biography, Mayıs 1948

”

” “Suriye, etnik ve dinsel yapısına uygun olarak, bugünkü Lübnan’da olduğu gibi bir dizi devlete bölünecektir; böylelikle sahil bölgesinde bir Alevî devleti, Halep bölgesinde bir Sünnî devleti, Şam’da kuzeydeki komşusuna düşman bir başka Sünnî devleti olacak, Dürziler de, belki bizim Colan tepelerimizi de içerecek ve kesinlikle Havran ve Kuzey Ürdün’ü de içine alacak bir devlet kuracaklardır.”

” Oded Yinon, Kivunim (=Doğrultular), 1982

”

”

” Giriş

”

” Suriye’de yaşanan kriz, esas olarak 17 Mart’ta Suriye’nin Ürdün sınırındaki Dera kentinde

patlak veren gösteriler ve silâhlı çatışmalarla başladı ve o günden bu yana bu ülkenin bir dizi kent ve kasabasına yayıldı. Bu gösteri ve çatışmalarda çok sayıda insan yaşamını yitirdi ve yaralandı. Hükümet kuvvetleriyle göstericiler ve onların safında yer alan silâhlı gruplar arasındaki savaşında, yer yer zorlanmakla birlikte şimdiye kadar birincilerin inisiyatif ve üstünlüğü ellerinde bulundurdıkları görülüyor. Stratejik konumu, tarihi ve çevresinde yıllardır yaşanmakta olan çalkantı ve savaşlar ve Filistin/ İsrail’le komşu olduğu dikkate alındığında, Ortadoğu’nun deyim yerindeyse yüreğinde yer alan Suriye’deki gelişmelerin, asla sadece bu ülkenin bir iç sorunu olarak ele alınamayacağı ve asla sadece onu ilgilendirmekle kalmadığı ve kalamayacağı anlaşılır. Bu da, Suriye’deki gelişmeleri bölge ve hattâ dünya çapındaki iktidar ve nüfuz savaşımı, siyasal saflaşma ve kamplaşmaların ışığında değerlendirmeyi gerektirir. Burada, ABD’nin (ve ortaklarının) özellikle 11 Eylül 2001 saldırısı ve 7 Ekim 2001’de Afganistan’ın işgalinden bu yana burjuva medyası üzerinden sürdürdükleri ve akılalmaz düzeye varan psikolojik savaş-dezenformasyon-kara propaganda etkinliğinin, az-çok önemli her konuyu olduğu gibi Suriye olaylarını da son derece titiz ve dikkatli bir biçimde değerlendirmeyi zorunlu kıldığına altı kalın bir çizgiyle çizilmelidir. Ben bu yazıda bunu yapmaya ve ana hatlarıyla olsa da Suriye olaylarını çeşitli yönleriyle ele almaya çalışacağım.

”

”

” Olayların gelişmesi

”

” Son olay ve çatışmaların kıvılcımını, Tunus ve Mısır’dan başlayarak Ortadoğu ve Kuzey Afrika’nın diğer ülkelerine yayılan kitle eylemlerinin çıktığını, bunun yanısıra Suudî gericiliğinin desteğini alan ABD ile İsrail’in yönlendirdiği bazı grupçukların bu çatışmalarda hiç de küçümsenmeyecek bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Ancak, Suriye’de bu eylemlerin maddî temeli fazlasıyla oluşmuş, bu kıvılcımın tutuşturacağı yanıcı maddeler fazlasıyla birikmişti. 1963’ten bu yana yurttaşların anayasal haklarını askıya almış olan bir sıkıyönetim ve yarı-askeî bir diktatörlük koşulları altında yaşayan Suriye işçi sınıfı ve halkı, grev ve sendika kurma hakkı da içinde olmak üzere temel demokratik hak ve özgürlüklerden yoksundu. Geniş emekçi yığınlarıyla, “ilerici” ve “anti-emperyalist” geçmişlerinin manevî mirasını büyük ölçüde tüketmiş ve iktidarın nimetlerinden yararlanarak zenginleşmiş bulunan devlet yöneticileri ve onların yakın çevresi arasındaki artan ve giderek daha fazla tepki çeken bir mesafe oluşmuştu. Hafız Esad’ın kapsamlı bir biyografisini yazmış olan Patrick Seale, Baas rejiminin sınıfsal niteliğini şöyle özetlemişti:

” “Toplumsal piramidin imrenilen ve kızılan doruğunda, zar-zor geçinen kitlelerden, hattâ epey zengin özel meslek sahipleri, özel sanayiciler ve tacirlerden oluşan orta sınıftan apayrı bir dünyada yaşayan ve göze batan küçük bir süper zenginler grubu bulunuyordu. . . Bu grubun; ordunun, güvenlik servislerinin, parti ve hükümetin üst kademelerinden gelen, devlet gelirlerine yasal ya da yasadışı bir biçimde erişebilen mensupları, istedikleri her şeyi satın alabilme ve kamuoyunu ya da devletin işleyiş kurallarını dikkate almaksızın davranabilme yetileriyle ayırdediliyorlardı. . . Etkinlikleri o denli dizginsiz ve kurmuş oldukları himaye ve kayırmacılık ağıları o denli yaygındı ki bazıları, bir ‘ticarî-askerî kompleks’in hattâ binlerce kişiden oluşan bir yeni egemen sınıfın ortaya çıkışından söz ediyorlardı.” (Asad of Syria, Berkeley, University of California Press, 1988, s. 456) Buna, son yıllarda aynı doğrultuda etki yapan şu faktörlerin eklendiğini söyleyebiliriz: Babasının ölümünden sonra başkanlık koltuğuna oturan Beşar Esad’ın kendisinden beklenen “demokratik reformları” gerçekleştir(e)memesi, 2002’den bu yana ekonomik liberalizasyona gidilmesi ve 2006’da Uluslararası Para Fonu’nun dayattığı kemer sıkma politikalarının uygulanmasına bağlı olarak halkın daha güçsüz katmanlarına devlet desteğinin azaltılması ve işsizlik ve yoksulluğun artması, ülkenin son bir kaç yıldır kuraklık yaşaması, Irak’tan gelen 1.5 milyona yakın mültecinin ülke ekonomisi ve altyapısı üzerine ağır bir yük bindirmesi, (1) besin fiyatlarının dünya ölçeğinde yükselmesinin Suriye’ye yansması vb. ABD ve Avrupa’nın bu son kriz ortamında Suriye’ye yeni yaptırımlar uygulamaları ve yaşanan gösteri ve silâhlı çatışmaların ülke ekonomisi üzerindeki çok yönlü etkileri, sözkonusu sorunları daha da büyötmüşür ve büyötmeye katkıda bulunacaktır.

”

” Bütün bunlara ABD’nin başını çektiği neo-faşist emperyalist koalisyondun Ortadoğu’yu yeniden biçimlendirme çabası eklenmelidir: ABD, İsrail, Suudi Arabistan, Körfez monarşileri, hattâ bir ölçüde Türkiye ve Ürdün gibi devletlerin Ortadoğu’ya ilişkin plânları, Baas rejiminin devrilmesini ya da en azından zayıflatılmasını ve/ ya da Suriye’de “Batı dostu” bir rejim kurulmasını ve İran’ın izole edilmesini öngörmektedir. Bu koşullarda, hem toplumsal tabanı ve hem de ülke içinde manevra alanı çok geniş olmayan Baas partisi ve iktidarının, onyıllardır zaman zaman açık ve zaman zaman da üstü örtölü bir çatışma yaşadığı Müslüman Kardeşler’le, daha radikal İslâmî akımlarla, sürgündeki ABD, Fransa, Britanya destekli muhalefet gruplarıyla ve hepsinden önemlisi, işsiz ve yarı-işsiz gençlerden oluşan yeni muhalefet odaklarıyla daha kapsamlı ve daha çetin bir çatışmaya sürüklenmesi kaçınılmaz gibiydi.

”

” Onbinlerce askerini seferber eden, ağır silâhlar ve zırhlı araçlar kullanan Suriye ordusunun ve ona yardımcı olan Şabiha adlı milislerin yaptığı operasyonlarda çok sayıda

göstericinin yaşamını yitirmesi, yaralanması ve tutuklanmasına rağmen duruma egemen olamamaları; kitle hareketinin, hem derin köklere ve hem de görece geniş bir tabana sahip olduğunu ve ana çizgileriyle “meşru” nitelik taşıyan yaygın bir öfke ve hoşnutsuzluktan kaynaklandığını gösteriyor. Bu, göstericilerin taleplerinden de anlaşılıyor. Bunlar şöyle sıralanabilir:

▣ a) Tüm siyasal tutuklu ve mahkûmların serbest bırakılması ve Suriye dışında yaşayan siyasal sürgünlerin geri dönebilmesi.

▣ b) Olağanüstü hal yasasının kaldırılması.

▣ c) Devlet “güvenlik” kuvvetlerinin kent ve kasabalardan çekilmesi, ölenlerin ve diğer zarar görenlerin ailelerine tazminat ödenmesi.

▣ d) Devletin barışçı gösteri hakkını, basın ve anlatım özgürlüğünü resmen tanıması ve güvence altına alması.

▣ e) İstihbarat örgütlerinin ve polisin insanları keyfi bir biçimde tutuklamasının ve işkencenin önüne geçilmesi.

▣ f) Anayasanın değiştirilmesi, Baas partisinin siyasal tekelinin kaldırılması ve çok partili bir rejime geçilmesi.

▣ g) Siyasal etkilerden arınmış bağımsız bir yargı sisteminin kurulması.

▣ h) Gençliğin ve halkın özelemlerine yanıt verecek ve seçimlerin dürüst bir biçimde yapılmasına olanak verecek bir çağdaş siyasal partiler yasasının kabulü.

▣ ı) Yolsuzluğa ve yoksulluğa karşı savaşım verebilecek ve gerçek bir kalkınmayı sağlayabilecek bir parlamenter hükümetin kurulması.

▣ i) Kürtlerin, 1962’den bu yana yoksun bırakıldıkları yurttaşlık statülerinin geri verilmesi.

▣ j) Yolsuzluğa bulaşmış kişilerden hesap sorulması ve onların bu yollarla elde etmiş oldukları mal varlıklarına el konması.

▣

▣ Kuşkusuz bu hareketin –ya da herhangi bir siyasal-toplumsal hareketin- ve onun taleplerinin meşru bir nitelik taşıdığını saptamak, gerekli ancak yetersiz, hattâ bazı

koşullarda çok yetersizdir. Dünya işçi sınıfı ve halklarının tarihsel deneyiminin yeniden ve yeniden gösterdiği gibi, az-çok tutarlı ve/ ya da uzak görüşlü bir devrimci önderliğe sahip olmayan kitle hareketlerinin yollarından saptırılması ve bambaşka amaçlara hizmet etmesi pekâlâ olanaklıdır. “Bir ülkedeki cumhuriyetçi hareketin” diyordu Lenin, “başka ülkelerin din adamlarının ya da malî-monarşist çevrelerinin entrikalarının bir âletinden başka bir şey olmaması olanaklıdır; öyle olduğu takdirde biz o özel, somut hareketi desteklememeliyiz; fakat bu gerekçeyle cumhuriyet talebini uluslararası Sosyal-Demokrasinin programından çıkarıp atmak gülünç olurdu.” (Collected Works, Cilt 22, Moskova, Progress Publishers, 1974, s. 341) Hareketin yolundan saptırılma olanağı, geçmişte büyük iç çatışma ve travmalar yaşamış ve yıllardır ABD ve İsrail’in istikrarsızlaştırma operasyonlarının hedefi olmuş olan ve bugün bu ülkelerin ve ortaklarının neredeyse doğrudan müdahale ve saldırı tehditleriyle karşı karşıya bulunan Suriye gibi bir ülke sözkonusu olduğunda çok daha büyüktür. Demek oluyor ki, başka bir çok konuda olduğu gibi burada da “şeytan ayrıntıda/ ayrıntılarda gizlidir.” Bu “ayrıntılar”ı üç başlık altında ele almak gerekiyor: a) Kitle hareketinin ve muhalefetin niteliği, b) Yaşanan çatışmanın tarihsel arkaplanı ve c) Suriye krizinin uluslararası bağlamı.

”

”

” Kitle hareketinin ve muhalefetin niteliği

”

” Her şeyden önce Suriye’de güçlü bir demokrasi susuzluğu ya da açlığı olduğunun altı çizilmelidir: Halkın büyük çoğunluğu; devletin ve onun istihbarat örgütlerinin yaşamın pek çok alanını denetimleri altında tutmalarından ve baskı ve teröründen, yaygın yolsuzluk, rüşvet ve çürümeden haklı olarak yakınmakta, daha iyi bir yaşam ve gerçek bir demokratikleşme istemektedir. Devlet Başkanı Beşar Esad da yaptığı konuşmalarda, yüzeysel ve ikiyüzlü bir biçimde de olsa Suriye’de böylesi sorunların var olduğunu ve bunların düzeltilmesi için çaba harcayacağını kabul etti. Bu yüzdendir ki göstericiler ilk günlerde rejimin devrilmesi talebini dile getirmiyorlardı. “Allah, Özgürlük, Suriye!” sloganlarıyla sokaklara dökülen göstericiler, esas itibariyle rejimin yukardan aşağıya kapsamlı bir demokratik dönüşüm yaşamasını/ gerçekleştirmesini istiyorlardı. Kuşkusuz bu, daha başından itibaren kitle hareketini kendi siyasal amaçları için yönlendirmeyi ve kullanmayı uman ve bunun için uğraşan güçlerin olmadığı anlamına gelmiyordu. Ne var ki, kitle hareketini zor kullanarak bastırmaya alışmış olan “güvenlik” kuvvetlerinin Dera’da göstericilere karşı şiddet kullanması, ardından Humus’da ve Lazkiye’de “güvenlik” kuvvetleriyle göstericiler arasında çatışmaların meydana gelmesi, göstericilerin arasına katılan bazı silâhlı grupların girdiği ve

çok sayıda göstericinin yanısıra polis ve askerlerin de ölümü ve kamu binalarının kundaklanmasıyla sonuçlanan saldırılar, zaten iç basıncı fazlasıyla yüksek olan Suriye kazanını patlama noktasına getirdi.

”

” Suriye’deki gösterileri yönlendiren ve/ ya da yönlendirmeye çalışan bazı grupların var olduğu biliniyor. Buna rağmen bu gösterilerin, esas itibariyle herhangi bir önderlikten yoksun ve büyük ölçüde kendiliğinden-gelme gösteriler olduğu anlaşıyor. Rejim-karşıtı gösteriler içinde yer alan üç ana eğilimden söz edebiliriz. Bunlar sırasıyla, Yerel Koordinasyon Komiteleri, Müslüman Kardeşler ve silâhlı gruplardır. Bunları sırasıyla ele alalım.

”

” Genel kanı, protesto eylemlerinin, -Müslüman Kardeşler gibi- yönetici ve kadrolarının çoğu yurtdışında yaşayan eski kuşak muhalif gruplardan çok, bütün önemli kentlerde kurulduğu sanılan Yerel Koordinasyon Komiteleri tarafından yönlendirildiği biçimindedir. Bu Komitelerde, sayıları hızla artan, ama beklentilerinin karşılanmadığını gören lise ve yüksek okul mezunu öfkeli gençlerin belirleyici bir konum tuttuğunu söyleyebiliriz. Gösterileri internet, cep telefonları ve sosyal paylaşım siteleri vb. üzerinden örgütlediği söylenen bu grupların hiyerarşik bir yapıya ve merkezî bir önderliğe sahip olmadıkları gibi, böyle bir yapı ve önderlik oluşturma yönünde bir niyet ve çabalarının da olmadığı anlaşıyor. Ancak yaygın kanı o yönde olmakla birlikte, Yerel Koordinasyon Komitelerinin gösterilerin örgütlenmesinde edimsel olarak ne denli etkili olduğu konusunda yeterli bilgi yok. Bu Komitelerin Rami Nahle adlı sözcüsü,

” “Aslında biz, klâsik liderlik kavramı bu ayaklanmada işe yaramadığı için liderler edinmemek için elimizden geleni yapıyoruz” (Deborah Amos, “Syrian Uprising Expands Despite Absence of Leaders”/ “Suriye ayaklanması liderlerin olmamasına rağmen genişliyor”, 3 Ağustos 2011) diyordu. Nahle bunu bir yandan güvenlik gerekçesiyle açıklarken bir yandan da şu anarşizme özgün yorumu yapıyordu:

” “Eğer bir lider ya da bir kişi lider gibi davranmaya başlarsa, kalabalık onu devirecektir. Herkes, kendileri üzerinde liderlik ve otorite kurmaya kalkanlara karşı gerçekten de öfke duyuyor.” (aynı yerde)

”

” Geçmişte Suriye’deki en önemli muhalefet odağı Müslüman Kardeşler örgütüydü. 1982 Hama kıyımından sonra bu örgüt ciddi bir güç olmaktan çıktı. Liderleri ve önemli kadroları uzun yıllardır yurtdışında yaşayan Müslüman Kardeşler Kuran’ı referans almayı ve

İslâmî kurallara dayanan bir toplumsal düzenin ve rejimin kurulmasından yana olmayı sürdürmelerine rağmen, bir yandan da –en azından son yıllarda- çeşitli milliyet ve mezheplerin barışçı bir temelde yarışacakları bir “liberal demokrasi”yi savunuyorlar. (2) Suriye’de bir seçim ya da kamuoyu yoklaması yapılmadığı/ yapılamadığı için bu örgütün desteğinin hangi düzeyde olduğu bilinmiyor. Beşar Esad’ın 2000 yılında devlet başkanlığına getirilmesinden sonra Baas rejimiyle Müslüman Kardeşler arasında yapılan dolaylı görüşmelerin ardından yüzlerce mahpus serbest bırakıldı. Ancak Baas rejimi Müslüman Kardeşlerin; üyeleri için genel bir af çıkarılması, siyasal sürgünlerin ülkeye geri dönebilmesi ve örgüte ilişkin yasağın kaldırılması yolundaki taleplerini kabul etmedi.

■

■ Gerek Müslüman Kardeşler’in bir önceki lideri (kendi deyişleriyle genel murakıbbı) Ali Sadrettin El Beyanuni ve gerekse şimdiki lideri Muhammed Riyad Şakfa, örgütlerinin Mart ayından bu yana yapılan gösterilerde herhangi bir rol oynamadığını söylemektedirler. Ortaya çıkan verilerin onları doğruladığını tahmin edebiliriz. Yurtdışındaki Müslüman Kardeşler kökenli hareket ve kadroların bir bölümünün ise siyasal bir evrim geçirerek daha “liberal” bir konuma geldikleri anlaşıyor. Merkezi Londra’da bulunan ve uzun süredir Esad rejiminin yıkılması çağrısında bulunan Adalet ve Kalkınma Hareketi bu grupların en önemlisi. WikiLeaks’in deşifre ettiği ABD elçilik yazışmalarına göre ABD dışişleri bakanlığı, bu gruba bağlı Barada TV kanalını ve bu grubun Suriye içindeki diğer çalışmalarını desteklemek için 2006’dan bu yana 6 milyon dolar vermiş bulunuyor. ABD’nin sürgündeki Suriye muhaliflerine verdiği destek bununla sınırlı değil elbet. Gene ABD’nin Şam elçiliğinin yazışmalarına göre, 2005-2010 yılları arasında bazı Suriyeli muhaliflere, ABD dışişleri bakanlığının “Ortadoğu İşbirliği İnisiyatifi” adlı programı çerçevesinde 12 milyon dolar para verildi. Bu konuyu araştıran Craig Whitlock ABD’nin Suriyeli muhaliflere, G. W. Bush’un başkanlığı döneminden, yani Şam’la ilişkilerini dondurduğu 2005 yılından itibaren yardım etmeye başladığını, Şam’a yeniden elçi gönderen Barack Obama’nın başkanlığı döneminde de bu yardımların sürdürüldüğünü söylüyor. (Bkz. Craig Whitlock, “U.S. secretly backed Syrian opposition groups, cables released by WikiLeaks show”/ “Açıklanan WikiLeaks belgeleri, ABD’nin Suriyeli muhalefet gruplarını gizlice desteklediğini gösteriyor”, 17 Nisan 2011)

■

■ Şimdi de gösterileri çıkırından çıkardığı ve Suriye “güvenlik” kuvvetlerine ve resmî kurumlara karşı saldırılarda bulunduğu söylenen silâhlı gruplar konusuna biraz daha yakından bakalım. Bu silâhlı grupların kökenleri ve siyasal kimlikleri hakkında bir miktar bilgi bulunuyor. Bu bilgiler, Suriye’de yaşananların, tekelci medyanın çizmeye ve belleklere kazımaya çalıştığı tabloya, yani “acımasız rejim güçlerinin silâhsız sivillere tek yanlı bir biçimde ateş açarak onları katlettiği” biçimindeki tabloya uymuyor.

”

” Michel Chossudovsky, MOSSAD’a yakınlığıyla tanınan DEBKAF ile adlı sitede 1 Ağustos’ta yayınlanan “Report on Hama”/ “Hama Raporu” başlıklı yazıdan şu değerlendirmeye dikkat çekiyordu:

” “Mart ortalarında Dera’da protesto hareketinin başlamasından itibaren bir yanda polis ve silâhlı kuvvetler ve öte yanda silâhlı kişiler arasında silâhlı çatışmalar meydana gelmiştir. Hükümet binalarını hedef alan kundaklama eylemleri de yapılmıştır. Temmuz sonlarında Hama’da, aralarında mahkeme binası ve Tarım Bankasının da bulunduğu bazı kamu binaları yakıldı. İsrail haber kaynakları, karşılıklı bir silâhlı çatışmanın varlığını reddetmekle birlikte ‘protestocuların ağır makineli tüfeklerle donanmış olduğunu’ kabul etmektedirler.” (Aktaran Michel Chossudovsky, “A ‘Humanitarian War’ on Syria?”/ “Suriye’ye Karşı Bir ‘Hümaniter Savaş’ mı?”, Global Research, 9 Ağustos 2011)

”

” Baas rejimine yakın olduğu ileri sürülemeyecek olan Joshua Landis, Syria Comment adlı sitesinde böyle grupların varlığını kabul ediyor. Landis, 3 Ağustos 2011 tarih ve “Syria And The Armed Gangs Controversy” (=“Suriye ve silâhlı gruplar tartışması”) başlıklı yazısında rejim karşıtlarının, bazı askerlerin, sözümona göstericilere ateş açmayı reddettikleri için kendi arkadaşları ya da üstleri tarafından öldürüldükleri yolundaki savlarını, 10 Nisan’da Baniyas kentinde pusuya düşürülerek öldürülen 9 asker örneğinden hareketle çürütüyor. Dahası o, bu olayın içyüzünün birinci el kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında aydınlatılmasına rağmen “Batı” basınının “kötü insanlara karşı savaşan iyi insanlardan söz eden yavan öyküyü anlatmaya devam etmeyi yeğlediğini” söylüyor. (3)

”

” Uzun süre Suriye’de kalmış ve bu ülkedeki gelişmeleri yakından izlemiş olan Yasin Atlıoğlu ise aynı konuda şunları söylüyordu:

” “Ayaklanma, Mart ayında Sünnîlerin ağırlıkla yaşadığı Ürdün sınırındaki Dera’da başladı, daha sonra Suriye’nin birçok kentine yayıldı. Ayaklanmacılar, özgürlük (hurriya) ve otoriter yönetimin sona erdirmeye yönünde isteklerini ortaya koydu. Bununla birlikte halkın yaptığı barışçıl protesto gösteriler, kısa sürede bazı silâhlı grupların provokasyonu, devlet binalarını kundaklama, devlet görevlilerine saldırı, yağma ve şiddet olayları yoluyla kamusal düzenin bozulmasını ve devlet otoritesinin zayıflatılmasını amaçlayan eylemlere dönüştü. Mart ayından beri 350’den fazla Suriyeli güvenlik görevlisinin öldürülmesi ayaklanmanın barışçıl

protesto gösterileriyle sınırlı kalmadığının en açık göstergesidir. Silâhlı provokasyonlar, daha çok ülke dışından sağlanan silâh ve para desteğiyle kırsal kesimde yaşayan ve ekonomik olarak alt sınıftan gelen insanlar kullanılarak gerçekleştirildi. Bu silâhlı eylemlere, ülke içindeki bazı radikal grupların (Selefiler) ve terör örgütü (El-Kaide) üyelerinin katılmış olması da muhtemeldir.” (“Hama’da neler oluyor?”, 7 Ağustos 2011)

”

” Bu konuyu detaylı bir biçimde incelemiş olan Alastair Crooke, dikkatleri Afganistan ve özellikle Irak işgalini izleyen yıllarda gelişen ve güçlenen, Irak’ta Şii-Sünnî çatışmasını provoke etmekte önemli bir rol oynayan Şii/ Alevî/ Hristiyan-karşıtı Sünnî radikalizmine, içinde Ebu Musab el-Zarkavî’nin ve izleyicilerinin çok önemli bir rol oynadığı Sünnî cihadî akıma çekiyor. Ona göre, sömürgecilikten miras kalan “yapay ulusal sınırları” tanımayan bu akım, bölgede Şii temelli siyasal akımların ve yapıların güçlenmesinden rahatsızdır. Bu akım, Suriye’de 1960’lardan bu yana Alevî azınlığa dayanan bir dikta rejimi varolmaya devam etmesini, Lübnan’da Şii Hizbullah’ın güçlenmesini ve Irak’ta -Saddam Hüseyin kliğinin devrilmesinden sonra- Şii ağırlıklı bir rejimin kurulmuş olmasını ve Şii İran’ın bölgede ağırlığının artmasını, “Sünnîlerin güç yitirmesi” olarak algılamakta ve bundan derin bir rahatsızlık duymaktadır. İran’ı ve Şii’leri sapkın ve dolayısıyla düşman ve bugünkü koşullarda Lübnan’ı, Irak’ı ve tabii Suriye’yi “dar ül-harb” olarak değerlendiren bu akımın çizgisi, Bahreyn’de, Yemen’de ve Suudi Arabistan’ın batısındaki ezilen Şii yığınlarının demokratik uyanışı ve savaşımından rahatsız olan ve İran’ın güç ve nüfuzunun artmasından kaygı duyan Suudi gericiliğinin -ve onun arkasında duran ABD ve İsrail’in- çizgisiyle uyumaktadır. Crooke, Irak’ta gerek ABD’ne ve gerekse Şii gruplarına karşı savaşmış olan ve kent savaşı deneyimiyle donanmış ve hepsi de Suriyeli olmayan 40,000-50,000 kadar radikal Sünnî savaşçının Suriye’ye geri döndüğünün tahmin edildiğini, burada yerleşmiş ve evlenmiş olan bu savaşçıların Zarkavî’nin Irak’ta yapmaya çalıştığı gibi mezhep temelli bir çatışma başlatma peşinde olduklarını ve geniş halk yığınlarının “demokratik reform” talepleriyle hiçbir biçimde ilgilenmediklerini söylüyor. (4) “Kâfir” Baas rejiminin ne pahasına olursa olsun yıkılmasını hedefleyen bu akımın, sürgündeki ABD ve Batı destekli işbirlikçi muhalefet gruplarıyla dirsek teması içinde bulunduklarını, Sünnî burjuvazisi, küçük burjuvazisi ve dinadamlarının, Suriye’de geçmiş onyıllarda yaşanan kıyımların intikamını almakta kararlı olan kesimlerinin desteğine sahip olduklarını ve ülkede son yıllarda yaşam koşulları daha da kötüye gitmiş olan kent ve kır yoksulları arasında belli bir taban bulduklarını tahmin edebiliriz.

”

” Burada “Suriye olayları”nın açık bir tarafı olan ABD ve AB emperyalistlerinin ve onların devlet aygıtlarının bir uzantısı hâline gelmiş bulunan anaakım görsel ve yazılı medyanın bu

ülkedeki çatışmayı son derece çarpık ve subjektif bir biçimde yansıtmalarına da değinmek gerekiyor. Washington, Londra ve Paris'teki savaş suçluları, daha önce Afganistan, Irak ve Libya müdahaleleri öncesinde yaptıkları gibi hedef tahtasına oturtmuş oldukları Baas rejimini karalamak, şeytanlaştırmak ve izole etmek ve gerektiğinde ve koşulları oluştuğunda devirmek için âdeta fazla mesai yapmaktadırlar. Bu kara propaganda kampanyası; her şeyden önce rejime karşı yapılan kitlesel protestoların boyutlarını abartmayı ve rejimi çok küçük bir azınlığın desteğine sahip kaba ve ilkel bir diktatörlük olarak göstermeyi ve "rejim-yanlısı" ya da emperyalist müdahale karşıtı kitle eylemlerini görmezden gelmeyi, muhalefetin önemli bir bölümünün pro-emperyalist ve anti-demokratik/ gerici karakterini gözlerden saklamayı, ordunun operasyonlarında ölen ve yaralananların sayılarını abartmayı, muhalefetin, gerçek bir kaos ortamı yaratmaya çalışan bir bölümünün diğer bazı bölge ülkelerinin desteğiyle çok sayıda silâhlı eylem gerçekleştirdiğini unutturmayı, Ürdün, Lübnan, Irak ve Türkiye sınırlarından ülkeye çok sayıda silâh, gece görüş dürbünü ve gelişmiş uydu telefonları vb. sokulduğu gerçeğini gizlemeyi, Hizbullah ve İran askerlerinin Suriye askerleriyle birlikte göstericilere saldırdığını söyleyerek halkın ulusal duygularını kıskırtmayı, nereden ve nasıl kaydedildiği kuşkulu video görüntülerinin yardımıyla ve Katar kaynaklı El-Cezire, Suudî Arabistan kaynaklı El-Arabiye'nin, BBC, CNN, France 24 gibi medya organlarının ve ABD ve işbirlikçi Arap destekli Barada TV, Visal TV gibi haber kanallarının yayınlarıyla ülkede büyük bir kıyım yaşanmakta olduğu izlenimini yaratmayı vb. içeriyor. Bu kaynaklar hep bir ağızdan, Suriye içinde oldukları ileri sürülen ve kim oldukları bilinmeyen bazı kişilerin ("göstericilerin" ve "insan hakları aktivistleri"nin) cep telefonları üzerinden gönderdikleri mesajlara ve görüntülere ve sürgündeki hemen hemen tümü Washington, Londra ve Paris'te konuşlanmış emperyalist güdümlü muhalefet ve "insan hakları grupları"nın "haberler"ine dayanarak Mart-Ağustos döneminde 2,000 dolayında göstericinin öldürüldüğünü ileri sürüyorlar. Güvenilirliği araştırılmayan ve değişik kaynaklara başvurulmak suretiyle doğrulatılmasına gerek bile duyulmayan bu subjektif rakamları ileri sürenler, aynı dönemde -Suriye rejiminin açıklamalarına göre- 400 dolayında polis ve askerin silâhlı Selefi gruplar tarafından vahşî bir biçimde öldürüldüğü yolundaki açıklamalarını ise görmezden geliyorlar. (5) Oysa, Suriye-yanlısı bir tutum içinde olabileceği asla söylenemeyecek olan İsrail kaynakları bile gösterilerin, daha en başından itibaren yer yer silâhlı bir nitelik kazandığını söyleyebiliyorlardı. Örneğin, bir İsrail gazetesinde şöyle deniyordu:

- ▣ "Geçtiğimiz Perşembe günü (Suriye'nin- G. A.) güneyinde bulunan Dera kentinde çıkan çatışmalarda yedi polis ile en az dört gösterici yaşamlarını yitirdi.
- ▣ "... Cuma günü silâhlı göstericilerine üzerine ateş açan polis dört kişiyi öldürdü ve 100 kişiyi yaraladı. ...
- ▣ "... Gerginliği azaltmak amacıyla alışılmadık bir jest yapan hükümet, gözaltına alınan

öğrencileri serbest bırakmayı önerdi; ancak Pazar günü yinelenen şiddet olaylarında yedi polis öldürüldü, Baas Parti Karargâhı ve mahkeme binası yakıldı.” (Gavriel Queenann, “Syria: Seven Police Killed, Buildings Torched in Protests”/ “Suriye: Gösterilerde yedi polis öldürüldü, binalar ateşe verildi”, Israel National News, 21 Mart 2011) Brüksel’de tarih ve siyasal bilim profesörü olarak görev yapan, Temmuz ayında Suriye’nin çeşitli kentlerini gezen ve bir dizi kitle eylemine tanık olan Pierre Piccinin 15 Temmuz’da Hama’yı ziyaret ettiğini söylediği 4 Ağustos tarihli bir yazıda şu ilginç tanıklığı yapıyor:

” “Cuma namazının bitiminde büyük El-Alemeyn caddesinin sonundaki Asidi meydanında kentin dörtbir yanından gelen binlerce insan, ‘Allahüekber’ meydan okuyucu haykırırları arasında toplandılar.

”

” “Aynı gece AFP’ten (Agence France-Presse- G. A.) bana gönderilen haber özetlerinde, Suriye çapında 1 milyon ve sadece Hama’da 500,000 protesto eylemcisinden söz ediliyordu.

”

” “Ne var ki Hama’daki göstericilerin sayısı 10,000’den fazla olamazdı.

”

” “Hama’nın nüfusunun 370,000’den ibaret olduğu gözönüne alındığında bu ‘bilgi’ daha da saçma hâle geliyordu.” (“The Hama Affair”/ “Hama olayı”, 4 Ağustos 2011) AFP’in bu haberi nereden edindiğini araştıran Piccinin, tekeli burjuva medyasının sistemli bir biçimde yararlandığı kaynağın SOHR (=Suriye İnsan Hakları Gözlemevi) adlı kuruluş olduğunu bulmuş. Merkezi Londra’da bulunan ve eskiden beri Baas’a karşı Müslüman Kardeşler’i savunmuş olan Rami Abdülrahman’ın yönettiği bu kuruluşun -tıpkı yurtdışında üslenmiş diğer Suriyeli muhalif grupların ezici çoğunluğu gibi- ABD, Fransa, Britanya gibi ülkelerin istihbarat servisleriyle işbirliği hâlinde hareket ettiği biliniyor.

”

” İran’da 2009 yılında yapılan seçimlerin ardından yapılan rejim-karşıtı gösterileri değerlendirdiğim yazımda şöyle demiştim:

” “Şu soruyu sormak zorundayız: İran devrimci hareketinin ve İran işçi hareketinin bu son derece önemli sorunla yüzleşmesi, emperyalist-Siyonist kuşatmanın hedefi olan İran’ın

bağımsızlığını savunması gerekmiyor mu? Her iki hareket te kendilerini dar ve güdük ekonomik ve siyasal taleplerle kısıtlamak yerine, ulusun yöneticiliği konumuna lâyık olduklarını göstermek ve haykırmak, İran halkının -Ahmedinecat kampı tarafından bir ölçüde dile getirilen ya da isterseniz kullanılan- yurtsever duyarlılığını kendi kanallarına akıtmakla yükümlü değiller mi?" ("İran Seçimlerinin Ardından", 28-30 Haziran 2009) Benzer bir soruyu ya da soruları Suriyeli rejim-karşıtı güçlere ve gösterileri yöneten ve örgütleyen güçlere de sorabiliriz ve sormalıyız. Onların, rejime karşı yükselttikleri taleplerin genel olarak haklı bir nitelik taşıdığını kabul edebiliriz. Peki ama onlar, Suriye işçi ve emekçilerinin düşmanlarının Beşar Esad kliğinden ve Baas partisi ve iktidarından ibaret olmadığını bilmiyorlar mı? Onlar, ABD ve İsrail'in ve onların bölgedeki ortaklarının ve yerli uşaklarının Suriye'yi izole etmek ve ekonomik yaptırımlarla bunaltmak, ülke içinde din, mezhep ve milliyet farklılıkları üzerinden bir iç savaş çıkarmak için uğraştıklarını ve belki de -koşulları oluştuğunda- Suriye'yi işgal etmek için harekete geçebileceklerini bilmiyorlar mı? Onlar, Suriye'yi onyıllardır hedef tahtasına oturtmuş, onu parçalamayı stratejik bir hedef saymış ve bu ülkeyle üç kez (1948-49, 1967 ve 1973) doğrudan savaşmış olan İsrail'e ve onun arkasında duran ABD'ne karşı açık tutum almak, onların gerici plânlarını kınamak ve reddetmek zorunda değiller mi? Onlar ABD'nin, sallanmakta olan bölgesel hegemonyasını ve İsrail'in "güvenliği"ni onarmak ve pekiştirmek, Suriye'yi teslim almak ve ardından İran'ı izole etmek ve etkisizleştirmek ve bu amaçla İran-Suriye-Hizbullah-HAMAS cephesini parçalamak istediğini görmüyorlar mı? Onlar, daha öncesini bir yana bıraksak bile, 2001'den bu yana Afganistan, Irak, Filistin, Pakistan, Lübnan, Yemen, Somali ve Libya halklarının başına gelenlerin ne anlama geldiğini anlamıyorlar mı? Eğer onlar bütün bunları göremiyor ya da görmezden geliyor ve ne pahasına olursa olsun ve şeytanla dahi olsa işbirliği yaparak Baas rejimini yıkmak istiyorlarsa, bilerek ya da bilmeyerek Suriye halkının ve bölge halklarının ezici çoğunluğunun gerçek çıkar ve özlernlerinin karşısında yer alıyorlar demektir.

■

■ Burada belirtilmesi gereken bir başka husus da Baas rejiminin, despotik bir nitelik taşımasına ve önemli ölçüde çürümüş ve yozlaşmış olmasına rağmen hâlâ önemli bir kitle desteğine sahip olduğudur. Bu yazının kaleme alındığı tarih itibarıyla (Ağustos'un ikinci haftası) nüfusun yarısının yaşadığı Şam ve Halep illerinde ciddiye alınabilecek bir muhalefet hareketi görülmemiştir. Ülkenin diğer bölgelerinde de hükümetin belli bir desteği vardır. Geniş kitleler demokratik reformlar yapılmasını kararlılıkla istemekle birlikte, radikal İslâmî grupların provokatif eylemlerine ve emperyalist güçlerin ülkede kaos çıkarma çabalarına karşı hükümeti savunmaktadırlar. "Hükümet-yanlısı" gösterilere katılımın, muhalefet-yanlısı gösterilerden daha/ çok daha büyük olmasının -tekelci burjuva medyasının atladığı ya da gözlerden sakladığı bir başka olgu- nedeni de budur. Bunun nedenlerini anlamak pek de zor değil.

”

” Her şeyden önce Suriye halkı, İsrail’in Filistin halkını kendi topraklarından sürmesini, farklı etnik gruplar ve mezheplerden Lübnan halkının yaşadığı iç savaşın yol açtığı trajediyi ve ABD ve ortaklarının Mart 2003’te Irak’ı işgal etmelerinin ardından bu ülkede kışkırttıkları Sünnî-Şîî çatışmasının yıkıcı sonuçlarını çok yakından gözlemlemiştir. (Hâlen Suriye’de, Irak cehenneminden kaçan 1 milyondan fazla insanın yanısıra on yıllardır Suriye’ye sığınmış olan 500,000 dolayında Filistinli yaşamaktadır.) İkincisi, Suriye halkının en az yüzde 25’ini oluşturan Sünnî-olmayan azınlıklar (Alevîler, Ermeniler, Dürziler, İsmailîler) olası bir iç savaş ve böyle bir savaştan sonra kurulabilecek bir radikal İslâmî rejimi altında yaşam koşullarının çok daha kötü hâle gelebileceğinden korkmaktadırlar. Suriye’nin, aşağıda kısmen değineceğim tarihsel deneyimi ve bazı gösterilerde, “Alevîler mezara, Hristiyanlar Beyrut’a” türünden gerici-mezhepçi sloganların atılması bu korkuları haklı çıkarır niteliktedir. Ayrıca onlar, yarısından çoğu binlerce yıldır yaşadıkları ülkelerindeki evlerini, işyerlerini, topraklarını terketmek zorunda kalan Irak Hristiyanlarının uğradıkları saldırıları ve içine düştükleri durumu yakından biliyor ve görüyorlar. Üçüncüsü, Suriye halkının büyük bir bölümü meşru protesto eylemlerinin içine sızarak çeşitli provokatif silâhlı saldırılar gerçekleştiren Selefi grupların tutumundan rahatsız oldukları gibi, Batılı emperyalistlerle işbirliği hâlindeki dağınık, başıboş ve ne idüğü belirsiz muhalefet gruplarını güven verici bulmamaktadırlar. Onlar Suriye’nin, Hafız Esad ve ekibinin iktidarı ele geçirdiği 1970’den önce onlarca askerî darbe yaşamış olduğunu, ama Baas rejiminin -tüm olumsuz özelliklerine rağmen- bu tarihten sonra belli bir istikrar sağladığını da biliyorlar. Bu bağlamda Suriye’yi ABD-İsrail-Suudî Arabistan eksenine çekmek ve/ ya da bir kargaşa ve gerici iç savaş ortamına sürüklemek isteyenlerin ve onların borazanlarının sürekli olarak pompaladıkları bir başka çarpıtmayı düzeltmekte de yarar var. Bu bay ve bayanlar, Suriye nüfusunun yüzde 65-70’inin Sünnî Arap olduğu ve devlet aygıtının esas itibarıyla, nüfusun yüzde 11-12’sini oluşturan Alevî azınlığın elinde olduğu olgusundan yola çıkarak, Baas iktidarının toplumsal desteğinin bu Alevî azınlıktan ve onlarla birlikte hareket etme eğiliminde olan diğer azınlıklardan ibaret olduğu sonucuna varıyorlar. Onlar; Şam ve Halep gibi iki önemli metropolün Sünnî burjuvazisinin Baas rejimiyle bir rapprochement içinde olduğunu, Sünnî işçi ve emekçilerin küçümsenmeyecek bir bölümünün, hâlihazırdaki çatışmada Baas rejimine karşı olumlu bir tarafsızlık tutumu içinde olduğunu, insanların siyasal tercihlerinin her zaman onların dinsel-mezhepsel kimlikleriyle örtüşmediğini ve belki Müslüman Kardeşler’in bir bölümünün de Suriye’yi yıkıma ve emperyalist-Siyonist müdahaleye açık hâle getirecek kanlı bir savaşa sürüklenmesine karşı olduğunu gözdardı ediyorlar.

”

” Tam da burada, Baas rejimine karşı olan ve ABD ve AB emperyalistlerinin başka ülkelerin rejimlerini değiştirme-devirme “hak”ını peşin olarak kabul eden Joshua Landis’in bir

gözlemini aktarmakta yarar var. Landis, Suriye'nin "eş-dost kapitalizminin" direktörleri olan Suriyeli işadamlarının muhafazakâr bir karakterde olduklarını, köylülere, aşiret insanlarına, dinsel fanatiklere itibar etmediklerini ve intihar etme eğiliminde hiç olmadıklarını belirttikten sonra şunları söylüyor:

▣ "Şimdiye kadar bütün gördükleri, geçmişte değişimi başaramamış ve başarısız olmuş fazlasıyla yaşlı ve örgütsüz bir muhalefetle, sokak eylemlerini örgütleyen ve belgeleyen ve yüzlerini ve isimlerini kimsenin bilmediği Yerel Koordinasyon Komiteleri biçimini alan fazlasıyla genç bir muhalefet." ("Should the US Hasten Assad's Downfall Despite Syria's Absence of Opposition Leaders?" / "ABD, Suriye'de muhalefet liderlerinin yokluğuna rağmen Esad'ın yıkılmasını hızlandırmalı mı?", Syria Comment, 5 Ağustos 2011)

▣

▣ Bununla birlikte; çatışmaların uzun bir süre devam etmesi, Suriye ordusunun sık sık yaptığı gibi göstericilere karşı ölçsüz ve ayrımsız zor kullanması, yaptırımların ağırlaşarak etkili bir ambargoya dönüşmesi, Baas iktidarının, -kitle tabanını genişletmesine yardımcı olacak- demokratik reformlar yapmaması, ABD'nin baskısıyla Suriye'nin daha da fazla izole edilebilmesi ve ekonominin daha da kötüye gitmesi, halkın daha geniş kitlelerinin rejim-karşıtı gösterilere katılması ve ABD, İsrail, Suudi Arabistan, Ürdün, Katar, Türkiye gibi ülkelerin Suriye'nin iç işlerine dolaylı ve hattâ doğrudan müdahalelerinin büyümesi hâlinde ülkenin kanlı bir iç savaşa sürüklenmesi/ açık bir işgale hedef olması pekâlâ olanaklıdır. Böylesi bir gelişmenin tüm Ortadoğu'da çok daha ciddi sorun ve çatışmalara yol açacağı açıktır.

▣

▣ Bu bölümü kapatmadan önce, Suriye devletinin yabancı basınını ülkeye girişini yasaklamasının, telefon ve internet bağlantılarını kısıtlaması ya da kesmesinin, olayların gelişimi hakkında objektif bilgi edinmeyi güçleştirdiğini ve spekülasyon ve yalan haberlerin yaygınlaşmasına elverişli bir ortam hazırladığını belirtmek gerekiyor. Burada ne denli etkili olduğu açık olan bu Suriye-karşıtı kampanya üzerine bir kaç söz söylemek gerek. Bellekleri bir kaç günlük ya da haftalık bir süreyi aşmayan ya da bu hâle getirilmiş ve/ ya da konunun uzmanı olmayan insanların bir kafakarışıklığı yaşamalarını normal karşılayabiliriz. Ne var ki, Ortadoğu'yu ve özellikle son yıllarda bu bölgede yaşananları gören, izleyen ve bilen, askerî müdahale ve işgallere meşruiyet zemini hazırlamak için ne tür yalanlar söylendiğinin farkında olan ve az-çok objektif değerlendirme yapma yetisine sahip olduğu tahmin edilebilecek kişiler de herkesin gözleri önünde yaşanan olayları doğru bir biçimde anlamakta ve değerlendirmekte zorlanıyorlar; hattâ aptalca ya da çocukça diyebileceğimiz sonuçlara varabiliyorlar. Bu ikincilerin bir bölümünün, bölgemizde daha çok kan, gözyaşı akmasından, daha çok insanın ölmesinden çıkarları olan ABD ve

ortaklarının paralı ya da parasız uşakları olduğunu kabul edebiliriz. Ama ya diğerleri? Afganistan'da, Irak'ta, Filistin'de, Somali'de, Yemen'de, Libya'da yaşanan insanlık trajedisi ortadayken Amerikan militaristleri ve neo-faşistlerinin ve ortaklarının "insan hakları", "demokrasi", "reform" vb. gerekçeleriyle yaptıkları yaygaranın şakşakçılığına soyunan ya da bu yaygarada az da olsa inandırıcı bir yan bulanlar insanın sadece midesini bulandırıyorlar.

»

» DEVAMI ICIN TIKLAYIN

»